

**מדינת ישראל יכלה להיוולד שלוש שנים לפני שקמה,
בעזרת כידונים בריטיים, בלי מאבק המחחרת
ומילחמת העצמאות - לפי תוכנית סודית**

מותרת שאל

תוכנית

וינסטון צ'רצ'יל
"חתך מהיר ונקי"

שמועות על כך רווחו מזמן. אך עכשיו היא נתגלתה במזוזה — התוכנית הסודית של ממשלת צ'רצ'יל, בעיצומה של מלחמת העולם השנייה, זכפות על הארץ הזקוקה במיכצעיפתע מדיני-צבאי. את הפרטים המלאים גילה חוקר-עיתונאי בריטי, קית קינג, מומחה לענייני המרחב, בארכיונים, שנפתחו עתה לפירסום. קינג, שביקר לפני כמה ימים בארץ מטעם ה"בייביס", מדווח:

השעה נהג בהחלטיות וללא היסוס. הרבה ניתן לומר בזכות מישפט-שלמה, שקיים סיכוי סביר שכל אחד מחצאי-התינוק יתקיים בנחת. עצמאיים. אולם זה אפשרי רק אם יהיה חתך מהיר ונקי. הד"ר התקבל בברכה עליידי ראש הממשלה, וצ'רצ'יל העיר: "זוהי חתיכת עבודה, ואני סומך ידי על מסקנותיה". אולם כבר אז הופיע את מבשר רעות: ריצ'ארד לאו ממישרד-החוץ כתב מיסמך רישמי, שבו הביע את התנגדותו לתוכנית. לשון המיסמך היתה בלתי-מתפשרת לחלוטין: "אינני יכול להסכים שהתוכנית החדשה, ששורטטה בד"ח, תתרום בצורה כלשהי לפיתרון בעיית פלשתינה. להיפך — אני מאמין שהתוכנית תהווה פרובור קציה, שתעורר התנגדות אלימה בכל רחבי העולם הערבי, ובכך תסכן את מעמדנו במזרח-התיכון". כיום, כאשר אפשר לעקוב אחר ה-

לפריצתה היתה מיסדרון דנציג. סיסמת ממשלת-המושבות היתה כעת "לא לאיים, ללא מובלעות". ההערכה הסופית היתה שבמדינה היהודית יהיו 391,525 יהודים לעומת 343,000 ערבים. מישרד-המושבות גייס לתמיכה בתוכנית את שלושת האישים החשובים ביותר שחיו מעורבים או באופן מעשי במזרח-התיכון: ר.ג. קייסי, השל החושב בקאהיר; סגנו, הלורד מוין; וסיר הארולד מקי מייקל, הנציב העליון בפלשתינה. אולם כל השלושה הדגישו כי התוכנית כולה

בסיפורו פרשת דרכים לישראל מתייחס כריסטופר סייקס בקצרה לתוכנית סודית מימי מלחמת-העולם השנייה, תוכנית שנועדה ליישב את בעיית פלשתינה על-ידי מתן שילטון ריבוני מלא ליהודים בחלק ממנה.

במצב הנוכחי של מידע שראה אור, כתב סייקס, "לא ידוע הרבה מעבר לקווים הכלליים של תוכנית-חלוקה חדשה זו". הפרטים המלאים נחשפו עתה לעיני הציבור, עם פירסומם של מיסמכי קבינט-המלחמה הבריטי, שהיו חסויים עד היום הראשון של שנת 1980.

ב-2 ביולי 1943 הקים קבינט-המלחמה ועדה מיוחדת לענייני פלשתינה, בראשותו של הרברט מוריסון. שר-המושבות דאז, אוליבר סטנלי, הציג לפני הוועדה תוכנית נועזת משלו:

● פלשתינה תחולק, אך במערכת גבולות שונה מזו שהוצעה על-ידי ועדת פיל ב-1937.

● יש לאחד תחת חכות ומימון בריטי את סוריה, עבר-הירדן והחלקים הערביים של פלשתינה, ולהפכם ל"סוריה רבת".

● כפי שהמליץ פיל, יש להקים "מדינת ירושלים" תחת מנדט בריטי מתמשך — אך לשנות את צורתה, ולהריחב מעבר לגבולות עיר-הקודש.

● שומה על בריטניה לנסות לקדם, ולתמוך מבחינה כלכלית, בהתאגדות רופפת של ארבע "מדינות הלבנט" — סוריה-רבת, לבנון, המדינה היהודית בפלשתינה ומדינת-ירושלים.

התוכנית, לכשתאושר על-ידי קבינט המלחמה, צריכה להתבצע בתנאים של סודיות מירבית. כמו כן יש צורך לעכב את הצגת התוכנית עד לרגע הנוח ביותר מבחינה פסיכולוגית, שהיה אמור להיות מייד עם כניעת היטלר, שתמשוך את תשומת-לב העולם כולו. תידרש עוצמה צבאית מספקת כדי להתמודד עם התגורר בה העוינות, הבלתי-ימנעת, של הערבים המקומיים.

מישפט

שלמה

את התוכנית החדשה הציג סטנלי לפני ממשלת מלחמה, שהעילה

• מראשי מפלגת-העבודה, שהיתה חביבה בממשלת-הליכוד-הלאומי של וינסטון צ'רצ'יל.

• צ'רצ'יל — ארץ עליית השמש, שם אירופי שגור לארצות החוף המזרחי של היס-התיכון.

האמיר עבדאללה

תמורת הסכמה למדינה יהודית —

נשענת על הזיקה לסוריה-רבת, ובילעדי זיקה זו — תיכשל.

"אינני מאמין שחלוקה, בזכות עצמה, היא פיתרון מעשי", כתב קייסי לווינסטון צ'רצ'יל ב-17 בינואר 1944. "תהיה לכך התנגדות ערבית רבה מדי, שתגרום שפיי-כות'דמים רבה מדי. אולם יצירת סוריה רבת בעת ובעונה אחת עם חלוקת פלשתינה תספק את הפתרון ואת האפקט הפוליטי הנדרש".

ב-2 בדצמבר 1943 הציגה ועדת פלשתינה בפני קבינט-המלחמה דין-וחשבון, שתמך בתוכנית סטנלי. הד"ר סוכס ב"מילים אלה: "הכרחי, לדעתנו, שעם בוא

• בתום מלחמת-העולם הראשונה נקבע בחוזה-השלום כי מיסדרון פולני יחצוץ בין שני חלקי גרמניה, ושהעיר היגרמנית דנציג תהווה "עיר חופשית" נפרדת. הדברים מתוארים בסרט תוף הפס, המוקרן עתה בארץ.

הלורד גורמ

"שפיות-דמים רבה מדי..."

התכתבויות והמיסמכים הסודיים של קבינט-המלחמה, ניתן לראות כיצד התי פוררה התוכנית, אשר מחד התקבלה בהתי-להבות, אך מאידך נתקלה בהתנגדות עזה מצד אחד ממישרד-הממשלה החזקים ביותר. אלה הם, בקווים כלליים, השלבים בהתמוטטות התוכנית:

● הזיקה בין הקמת סוריה-רבת ל-חלוקת פלשתינה הביאה לכך שכל גורם שמנע את החלק האחד הפך מיכשול גם לגבי החלק השני.

האלגנטיות

בספק

המעורבות הצרפתית בסוריה איימה להכניס לתמונה את דה-גול (שהיווה תמיד גורם רבי-משקל). נוסף לכך, היה עבר-הירדן אמור, על פי התוכנית, להיבלע על-ידי סוריה-רבת, ואיש לא התכוון ש-האמיר עבדאללה (סבו של המלך חוסיין), יתקבל כשליטה של סוריה-רבת. אנשי מישרד-המושבות הניחו, באדישות מסויימת, שניתן יהיה לשכנעו לפרוש בשקט. אנשי מישרד-החוץ הדגישו את אופי ה-ללה, ומישרד-המושבות נכנעו והודו ש"אם כך, יהיה צורך לעכב את האיחוד (אלא אם כן ינקטו הערבים עצמם צעדים ל-ממשו) עד מותו של האמיר. הוא כבר איש זקן, ובהחלט לא בקויה-בריאות".

הנה כך הועמדה בספק האלגנטיות של תוכנית סטנלי, שהתכוונה לאיחוד מידי. עתה היו מתכננים שני שלבים: פלשתינה הערבית תסופח בתחילה לעבר-הירדן. ה-מדינה שתיווצר תיקרא "סוריה הדרומית", ובריטניה תכריז בפומבי על תמיכתה בי-איחוד מדינה זו עם סוריה בסופו של דבר. ● תוכנית סטנלי, שהתיימרה להיות סופית, נועזת ובעלת קווים נקיים, פגעה (המשך בעמוד 58)

הלורד מוין

— הקמת סוריה רבת